

МӘРТӨК АУДАНДЫҚ БІЛІМ БӨЛІМІ
«НҰР-АЙ БӨБЕК» ЖШС БАЛАБАҚШАСЫ

«БЕКІТЕМІН»

Мәртөк аудандық білім бөлімінің

БАҒДАРЛАМА
«Ертегілер еліне саяхат»
(ортаңғы топ)

Сарыжар – 2020 жыл

«Нұр-Ай бөбек» балабақшасының педагогикалық кеңесі
отырысында «Ертегілер еліне саяхат» авторлық бағдарламасы талқыланып
пайдалануға ұсынылды.

Хаттама № 1

28 тамыз 2020 ж

«Нұр-Ай бөбек» балабақшасының
меңгерушісі

Нуртазина Ж.А

Аудандық сараптау комиссиясының отырысында «Ертегілер еліне саяхат»
авторлық бағдарламасы мақұлданды.

Хаттама № 3

« 02 » сәуір 2020 ж

Сараптама кеңесі төрайымы :

(КОЛЫ)

Балмағамбетова С.Х

(аты-жөні)

«Ертегілер еліне саяхат» бағдарламасына

ПІКІР

«Ертегілер еліне саяхат» бағдарламасы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мақсатында құрылған. Бағдарлама мазмұны балаларға театр қойылымдарын тез ұғынуларына бағытталған. Сатылап күрделенуіне байланысты балаларды сахналық қойылымға дағдыландыру көзделген.

Бағдарлама балалардың шығармашылық, актерлік, есте сақтау, назар аудару қабілеттерін қалыптастыру мақсатында жинақталған. Эстетикалық талғамдарын арттыруға, ұжымдық қатынаста жауапкершілікке тәрбиелеуге, балалардың көркем өнер қабілеттерін, икемділіктерін, театр өнеріндегі әр түрлі рольдерді ойнай білу машықтарын қалыптастыруға бағытталған.

Қуыршақ театры – бұл сиқырлы әлем, бала ойнай отырып қоршаған ортаны таниды. Театрлық ойын шығармашылығы балалардың бір-біріне мәдени қарым-қатынастарын нығайтады, әр түрлі жанрмен, кейіпкерлермен таныстырады, ұлттық дәстүрде дамытады. Қазақ және басқа да халықтардың ертегілері мен әдеби шығармаларының мазмұны арқылы ер (күшті, батыр, қамқор) және әйел (мейірімді, нәзік, сұлу, ару) адамдардың жеке қасиеттерін, жан-жануарлардың және құстардың қылықтарының ерекшеліктерін бағалауға, сахналауға үйренеді. Сондай-ақ сахнада жүру, тұру, сөйлеу, өзін-өзі ұстау мәдениетіне тәрбиелейді. Жағымды, жағымсыз әрекетерді ажырата білуге үйреніп өзі жаман әдеттен аулақ болуға тырысады. Демек, өзі актер, өзі көрермен ролін атқарған бала «болашақта кім болам?» деген сауалға да жауап табады десек қателеспейміз.

«Ертегілер еліне саяхат» бағдарламасы 3-4 жасар балаларға, яғни II кіші, тобына арналған.

Бағдарлама ұйымдастырылған ойын әрекеті арқылы жүзеге асырылады. Сонымен қатар бұл бағдарлама – мектепке дейінгі жастағы балалардың шығармашылығын ұйымдастыра отырып, болашақ кішкентай бүлдіршіндерді тілге шешен, өзін де, өзгені де сыйлай білетін, жан-жақты мәдениетті, білікті етіп тәрбиелеуде балаларға арналған көркем шығармаларды сахналық қойылымға айналдырып, өздерінің кейіпкер ретінде қалыптастырып отырудың маңызы зор.

Пікір беруші:

Мәртөк ауданы білім бөлімінің
МДҮ әдіскері М.А.Шауменова

Түсінік хат

Мектепке дейінгі балаларды өз ана тілінде сөйлеуге үйретуде, тәрбие мен білім беру жұмыстарын ұйымдастыруда, сөйлеп, тілін дамытуға, сөз құрастырып сөйлеуге, сөздік қорының молаюына баса көңіл аудару қажет. Сәбилердің дүние танымын кеңейтіп, ойын көрсетіп, тіл байлығын жетілдіруде көркем әдебиеттің алатын орны ерекше. Әдеби шығармалардың тілі жеңіл де, көркем, балаға түсінікті, олардың сөз қорын жаңа сөздермен байытатындай болуы керек.

Баланың тілін дамытудың негізі көркем шығарманың мәтініне ерекше тоқталып өтетін болсақ, 3 -5 жасқа дейінгі балалардың суретті кітаптарды қызыға қарайтын мәлім. Сондықтан оларға суретті көрсетіп, кітапшаларды оқып, мазмұнын айтып беру қолайлы. Бұл жастағы сәбилерге оқиғасы сәтті аяқталып, қорқыныш сезімін тудырмайтын халық ауыз әдебиет нұсқауларын қажет. Мысалы: «Бесік жыры», «Бауырсақ», «Торғай», «Шалқан», «Жеті лак» т.б. шығармаларын ұсынуға, сондай-ақ «Бауырсақ» ертегісін қуыршақ театры арқылы өткізуге болады. Ол үшін алдын-ала дайындық кезінде рөлді бөліп беру, әр кейіпкердің дауысын келтіріп ойнауға үйрету керек. Рөлге бөліп ойнау арқылы бұл ертегі балалардың есінде жатталып қалады. Халық ауыз әдебиетінің бір үлкен тармағы тұрмыс-салт жырлары. Оның ішінде тұсау кесу, бесік жыры балалардың тіліне жеңіл, жаттауға оңай, әрі олар қызық болғасын сүйсіне тез жаттайды. Осындай өлең жырларды үйреткен кезде қуыршақты бөлеп, әлдилеп айтқызса бала есіне тез сақтайды.

Бағдарламаның мазмұны:

Халық ауыз әдебиетінде баланың ойының ұшқыр, қиялының өткір зерек болып тілінің бай, еркін тілід болуына ертегілердің тигізер әсері мол. Өз іс-тәжірибесінде оқыту іс-әрекеті үстінде әртүрлі көрнекі құралдарды түрлендіре пайдаланудың әсері мол. Өйткені олар арқылы балаларды қызықтырып, өзіне тарту да қиынға соқпайды. Ертегілерді әуелі суретарқылы түсіндіріп аламын, кейін ондағы кейіпкерлерге қысқаша мінездеме беремін. Балалардың білген ертегісін есте сақтап жүруі үшін, ертегіні қайта-қайта әңгімелей беру оларды жалықтырады, сондықтан да қуыршақ театры көп қолдану тиімді. Ал ертегі кейіпкерлерін өздерін сомдату, рөлге бөліп ойнату, олардың ертегіні қызыға тыңдап, қызықтыра әңгімелеуіне әсерін тигізеді.

«Ертегілер еліне саяхат» бағдарламасының қолдану мерзімі: 1 жыл,
II кіші топ (3-4 жас) балаларына арналған. Жалпы сағат саны- 36 сағат, аптасына 1 сағаттан өткізілуге жоспарланып, «Коммуникация» білім беру саласына кіріктірілді.

Ұйымдастырылған оқу қызметінің ұзақтығы 15-20 минут,

Бағдарламаның өзектілігі: қоршаған әлем туралы, адами сезімдер мен қарым-қатынастар туралы түсініктерін кеңейту. Шығармалардың мазмұнын балалардың жеке тәжірибелерімен, олардың күнделікті өмірі мен қоршаған ортасымен сәйкестендіруге үйрету. Халық ауыз әдебиеті шығармалары мен балалар әдебиетіне қызығушылығын арттыру. Шағынтақпақтар мен өлеңдерді жатқа айтуға, оларды саналауға қатысуға ықыластарын арттырып, қолдау көрсету.

Бағдарламаның мақсаты:

Халық ауыз әдебиеті мен балалар әдебиеті шығармаларымен таныстыру. Көркем әдебиетіне қызығушылығын арттыру.

Бағдарлама міндеттері:

- Халық ауыз әдебиеті мен балалар әдебиеті арқылы адами қарым-қатынас әлемін таныстыру;
- балаға айналасындағы адамдардың сырт бейнесін қаншалықты әртүрлі болса, мінез-құлқы да соншалықты әртүрлі болатындығы туралы түсінік беру. Адамдармен сенімді қарым-қатынас құра білуге үйрету;
- ертегі, өлең, әңгімелерді тыңдауға, ондағы оқиғалардың өрбуін бақылауға, шығарманың мағынасын түсінуге кейіпкерлердің қарапайым қарым-қатынастарын бағалауға тәрбиелеу

Бағдарламаны жүзеге асыру барысындағы күтілетін нәтиже:

Ортаңғы топ бүлдіршіндеріне ауыз әдебиетінен ертегі, әңгімелерді тыңдап, өлең шумақтарын жаттап тілін, ойын, қиялын, есте сақтау қабілеттерін қалыптастыруға, қызығушылығын арттыруға бағытталған. «Ертегілер еліне саяхат» атты бағдарлама ортаңғы топ бүлдіршіндеріне ұсынылады.

Тақырыптық жоспар

II кіші топ

№	Тақырыбы	Бағдарламалық мазмұны	Сағат саны
1-2	Ертегі сыр шертеді	Балалардың ертегілер туралы түсініктерін кеңейтіп, айырмашылығын ажырата білуге үйрету. Сөздік қорларын молайтуға назар аудару. Суретті кітапша арқылы ертегі көрсету. Ертегіге деген сүйіспеншіліктерін арттыру.	2
3-4	«Көңілді қуыршақтар» Үстел үсті театры	Балалардың қоршаған орта туралы білімдерін кеңейте түсу. Заттар театры, қуыршақтары туралы балалардың түсініктерін тереңдету. Заттардың атауларын іс-әрекеттерін белгілерін атау барысында балалардың сөздік қорын молайту. Ертегінің мазмұнын дұрыс тыңдап түсіне білуін қалыптастыру.	2
5-6	«Қуыр, қуыр, қуырмаш»	«Біз үйде нешеуміз?», «Қуырмаш» шағын тақпақтары арқылы саусак театрымен таныстыру, балалардың ойыншықтарды пайдаланып кейіпкерлер мінез-құлқын баяндауда көңіл-күйін білдіре қимылмен сәйкестендіре әрекет ету икеміне машықтандыру.	2
7-8	«Түлкішек пен сұр көжек»	Халық ауыз әдебиеті шығармаларына деген қызығушылығын арттыру. Саусак ойындары арқылы саусак театрының ойыншықтарын пайдаланып, кейіпкерлер мінез-құлқын баяндауда көңіл-күйін білдіре қимылмен сәйкестендіре әрекет ету икеміне машықтандыру.	2
9-10	«Бауырсақ» ертегісі	Балаларға «Бауырсақ» ертегісін оқып түсіндіру. Ертегіні басынан аяғына дейін ынтамен қызыға тыңдауға үйрету. Ертегі кейіпкерлерін жеке жеке даралап түсіндіре отырып, балалардың үстел үсті театры арқылы ертегіні көрсетуге ынталандыру, ойыншықтарды қозғалтып, кейіпкерлердің дауыс ырғақтарын келтіре отырып, сөздерін қайталауға жаттықтыру.	2
11-12	Сахналау: «Бауырсақ ертегісі»	Ертегінің мазмұнын кейіпкерлердің бейнесін дұрыс ұғынуға үйрету. Оқиға желісін бұзбай эмоциялық сезіммен қабылдауға деген құштарлығын арттыру. Әр бала өзіне берілген рольді дұрыс ойнауға және әндерін нақышына келтіріп айтуға үйрету. Балалардың театрлық ойындар өнеріне қатысуға қызығушылығын арттыру.	2
13-14	«Жемістер айтысы».	Ертегіні қуыршақ – марионеткалармен көрініс көрсету арқылы таныстыру. Кейіпкерлер көңіл-күйіне қарай қимыл-әрекетке келтіру әрекеттеріне қызығушылық тудыру. «Бақшадағы қарақшы» музыкалық қимылды ойыны арқылы қарапайым би қимылдарын үйрету, қимыл қозғалыс белсенділігін	2

		дамыту.	
15-16	«Шұбар тауық» ертегісі	Қуыршақ театры арқылы балаларды ертегіні басынан аяғына дейін зейін қойып тындай білуге үйрету. Сөздік қорын байыту. Шығармашылық құлшыныстарын арттыру. Балалардың сахналау ойындарына қызығушылығын арттырып, оған белсенді қатысуына, эмоционалды қабылдауын ынталандыру. Балалардың қимыл қозғалыс белсенділігін дамыту.	2
17-18	Саханалау. «Шұбар тауық» ертегісі	Баланы ертегі мазмұнын естеріне түсіріп. Сұраққа жауап бере білуін қадағалау. Ертегі кейіпкерлерінің киімдерін, атрибуттарын көрсете отырып осы ертегіні ойнайтындығын айту, қызықтыру. Кейіпкерлердің дауыс екінін, ырғағын, қимыл-қозғалысын сала білуге үйрету.	2
19-20	Орманға саяхат	Балаларға сөз тіркестерін эмоционалды айтуға үйрету, табиғатқа қамқорлық көзқарасын тәрбиелеу, табиғат әсемдігін көруге, сезінуге баулу. Қиялын, шығармашылық қабілеттерін, ассоциативтік ойлауын дамыту.	2
21	«Біз ойнаймыз, ән айтамыз»	“Маша мен аю” (ертегі желісі бойынша) сыбызғыда ойнауды ым ишараммен көрсетуге үйрету, музыкалық ойыншықтармен ойнауға қызығушылығын ояту. Балаларды қарапайым би қимылдарын орындауға ынталандыру.	1
22	«Мысығым»	Балаларға ойын жаттығулар арқылы өздерін шығарма кейіпкерімен сәйкестендіруге үйрету, зейінін дамыту, сөз бен қимыл қозғалысты үйлестіруге жаттықтыру, қоршаған орта туралы білімдерін бекіту.	1
23-24	«Үйшік» ертегісі	Балаларға ертегінің мазмұнын түсіндіру. Кейіпкерлердің бейнесін дұрыс ұсынуға үйрету. Ертегідегі оқиға желісін бұзбай, эмоциялық сезіммен қабылдауға дағдыландыру. Кейіпкерлердің өзара іс-әрекеттерін байланыстырып айта білуге үйрету.	2
25	«Үйшік» ертегісін сахналау	Балаларға ойын жаттығулар арқылы өздерін шығарма кейіпкерімен сәйкестендіруге үйрету, зейінін дамыту, сөз бен қимыл қозғалысты үйлестіруге жаттықтыру, қоршаған орта туралы білімдерін бекіту. Әдеби шығарма мазмұнын бейнелі түрде толық түсіну мүмкіндігін қамтамасыз ету.	1
26-27	«Қоянның үйшігі» ертегісі	Балаларды конустық театрының ойыншықтары арқылы ертегінің мазмұнымен таныстыру. Ертегіге деген сүйіспеншіліктерін арттыру, ертегі желісі бойынша сұрақтарға жауап беруге ынталандырып, сөздік қорларын молайту. Жануарларға деген қамқорлық сезімдерін тәрбиелеу.	2

28	«Қу түлкі»	Балаларға ертегі кейіпкерінің дауыс екпінін, ырғағын, қимыл-қозғалысын сала білуге үйрету. Қарым қатынас жасау дағдыларын дамыту, сөйлеуді пластикалық қимылдармен үйлестіре білуге, сахналау ойынына белсенді қатысуға ынталандыру.	1
29-30	«Жеті лак» ертегісімен танысу	Балаларға ертегінің мазмұнын түсіндіру. Кейіпкерлердің бейнесін дұрыс ұсынуға үйрету. Ертегідегі оқиға желісін бұзбай, эмоциялық сезіммен қабылдауға дағдыландыру. Кейіпкерлердің өзара іс-әрекеттерін байланыстырып айта білуге үйрету.	2
31-32	Қуыршақ театры «Жеті лак»	Балаларға таныс ертегіні қуыршақ театры арқылы ойнауға болатынын айтып қызығушылықтарын арттыру, әртістік қабілеттерін одан әрі қарай жетілдіру. Ертегі мазмұнын айта отырып, қимыл – қозғалысын дұрыс ойнауын қадағалау. Берілген рольді өз нақышымен ойнау.	2
33-34	Қуыршақ театры «Саңырау құлақтың саясы»	Ертегіні үстел үсті театры арқылы орындай білуге үйрету. Бұл арқылы баланың ақыл ой білімі күшейеді. Сөздерін жаттау арқылы тіл байлығы молаяды. Көрініс арқылы балалармен жұмыс ұжымдық қарым-қатынасқа түсу. Адамгершілікке, сыйластыққа, бауырмашылыққа тәрбиелеу. Ойын «Қай ертегіден?»	2
35-36	«Алақай, біздерге қонақ таркелді»	Балалардың бойында эмоционалдық көңілді күйін ояту, мимика және қимыл-қозғалыстың қарапайым дағдыларындам ыта отырып, сөз бен қимылды үйлестіруге жаттықтыру. Зейінін дамыту. Балаларға кімдер қонаққа келгенін, оларды қалай қарсы алуын, қоштасуын үйрету. Мейірімділікке, бауырмалдылыққа баулу.	2
	Барлығы		36 сағат

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Артемова Л. «Театрализованные игры дошкольников» 2010 ж.
2. Әлімбаев М., Қ. Баянбаев. «Шынашак» кітабы. Алматы «Балауса» 1992
3. Бала мен балабақша журналы №4. 2011 ж.
4. «Ерте, ерте, ертеде...» Балалар кітапханасы. «Жазушы» 1988 ж. Алматы «Аруна» баспасы 2010 ж.
5. Жаттамақ. «Балауса» баспасы 1994 ж.
6. Отбасы және балабақша №5. 2010 ж, №2. 2011 ж, №6 2009
7. «Көңілді жауапқұмар» Аруна баспасы. 2008 ж.
8. Қазақ халық ертегілері. Хрестоматия (3-4 жастағы балаларға арналған)
Құрастырғандар: Нүсіпбекова М.И. Саметова С.А.
9. «Сүйкімділер» Бала баспасы. 2009 ж.
10. «Сықырлы театр» Әртүрлі жастағы балаларға арналады. Шымкент «Шикула и К» 2005 г